

Описание на експериментите / Ръководство

На български език

Малък комплект - Топлина

Cornelsen
EXPERIMENTA

Германия

УЧМАГ ООД е изключителен представител за България.

© 2014 Cornelsen Experimenta, Берлин

Всички права запазени.

Ръководството и частите от него са защитени с авторски права.

Всяко използване, различно от законово установеното, изисква предварителното писмено съгласие на Cornelsen Experimenta.

Според Закона за авторското право /§§ 46, 52a UrhG/: Нито ръководството, нито части от него могат да бъдат сканирани, поставени в мрежа или по друг начин да станат обществено достъпни. Това включва вътрешни мрежи на училища или други образователни институции. УЧМАГ ООД притежава правата за разпространение в България.

Превода на текста е одобрен от Cornelsen Experimenta.

Ние не носим отговорност за щети, причинени от неподходящо използване на оборудването.

Малък комплект – Топлина

Каталожен № 16106

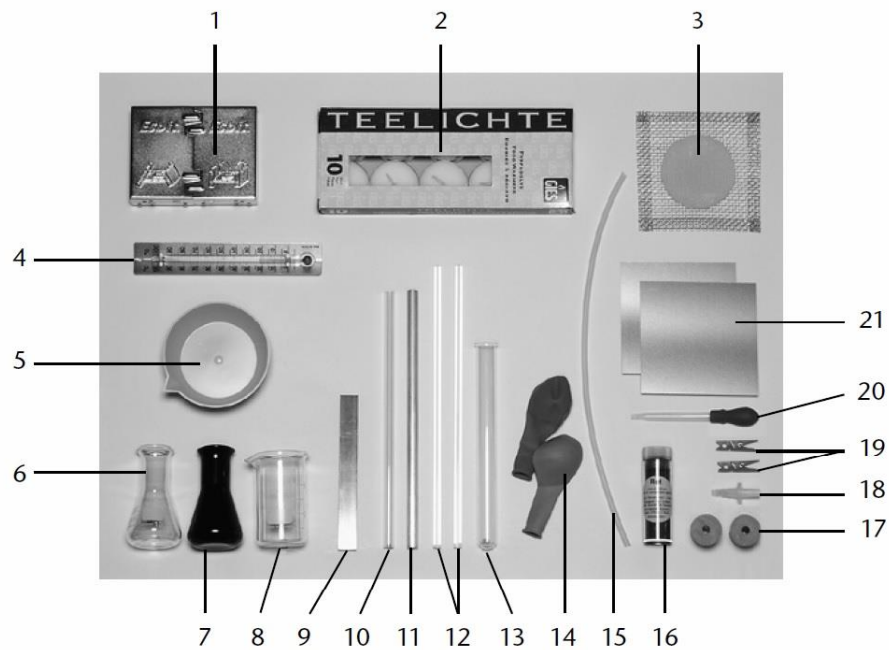
Списък на компонентите

Изображение №.	Количество	Описание	Каталожен №
1	1	Горелка	47806
2	1	Свещ в метална поставка	12816
3	1	Метална мрежичка	14025
4	1	Термометър	12735
5	1	Купичка, пластмаса, диаметър 80 мм	18075
6	1	Ерленмайерова колба, огнеупорна	60940
7	1	Ерленмайерова колба, огнеупорна, черна	49316
8	1	Стъкленица, огнеупорна	60299
9	1	Биметална пластина	480441
10	1	Стъклена тръба, 200 mm	61902
11	1	Алуминиева тръбичка, 200 мм	22053
12	2	Капилярна тръбичка, 220 мм	12859
13	1	Епруветка	63465
14	2	Балон	47725
15	1	Пластмасова тръба, прозрачна	63669
16	1	Боя (за хранителни цели), червена	12921
17	2	Гумена тапичка с отвор	12840
18	2	Тръбна връзка	63805
19	2	Щипка, червена	12751
20	2	Капкомер, пластмаса	12875
21	2	Метално фолио	13715
-	1	Огнеупорна подложка (без илюстрация)	14010

Приложение - печатен материал

- 1 . Описание на експериментите "Малък комплект - Топлина" 161066

Схема с компонентите

Списък на експериментите

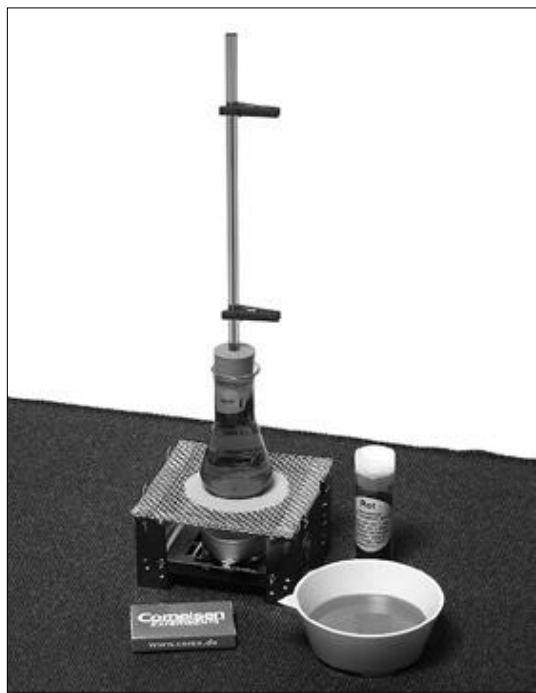
1. Модел на термометър.	4 стр.	6. Теплопроводимост.	9 стр.
2. За какво служи термометърът?	5 стр.	7. Теплопроводимост във вода.	10 стр.
3. Изпарение и кондензация.	6 стр.	8. Деформация на металите чрез топлина.	11 стр.
4. Топлинно излъчване.	7 стр.	9. Промяна обема на въздуха.	12 стр.
5. Топлинно поглъщане.	8 стр.	10. Промяна обема на водната пара.	13 стр.

Важно: Всички експерименти със свещта като източник на топлина трябва да се извършват използвайки огнеупорната подложка. Тя се поставя първа на масата. В някои експерименти се използва открит пламък като източник на топлина. Следователно всички експерименти трябва да бъдат изпълнени с максимална точност и предпазливост, за да се предотвратят инциденти като опарвания или изгаряния. Нагнетите елементи първо трябва да се охладят, преди да бъдат върнати в комплекта.

1. Модел на термометър.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Метална мрежичка	3
Купичка, пластмасова	5
Ерленмайерова колба, прозрачна	6
Капилярна тръбичка, 220 мм.	12
Боя	16
Гумена тапичка	17
Щипка (2х)	19
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта и поставете металната мрежичка върху вертикалните стени на горелката, както е показано на снимката. Напълнете купичката с вода, прибавете малко боя към нея и напълнете до ръба ерленмайеровата колба с боядисаната вече вода. Поставете внимателно капилярната тръбичка в отвора на гумената тапичка, така че да застане 1 см по-надолу от края на тапата. Затворете колбата с тапичката и маркирайте нивото на издигната вода в капилярната тръбичка с щипка. Повишеното ниво на водата трябва да е приблизително 2 см над гумената тапа. Поставете колбата върху металната мрежичка. Наблюдавайте покачването на нивото на водата в капилярната тръба и след минута - две загряване го маркирайте с втората щипка.

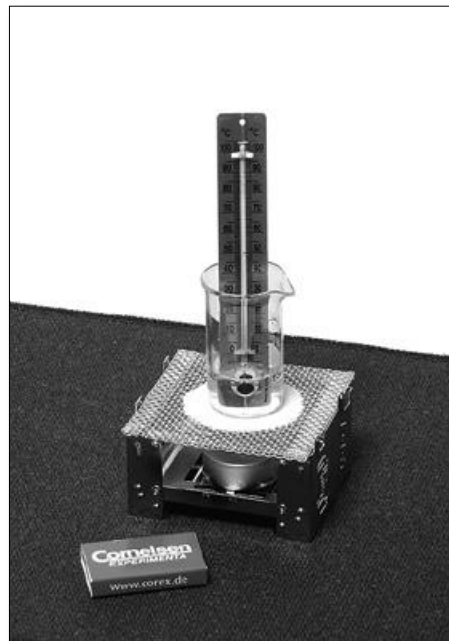
Резултат от експеримента

Водата в ерленмайеровата колба се нагръва. Разширява се поради създалата се топлинна енергия и се издига в капилярната тръба. Височината на водния стълб е мярка за създалото се количество топлинна енергия и температурата на водата. Това устройство се нарича термометър. Разстоянието между двете щипки може да се приеме като обхват на измерване и да бъде разграфено с линейна скала.

2. За какво служи термометърът?

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Метална мрежичка	3
Термометър	4
Стъкленица, огнеупорна	8
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта и поставете металната мрежичка върху вертикалните стени на горелката, както е показано на снимката. След това поставете термометъра в стъкленницата и я напълнете с вода, докато се покрие напълно червеният резервоар (балончето) в долната част на термометъра. Сега измерете температурата на водата от скалата, като отчитате нивото на течността в тръбата на термометъра. След това поставете стъкленницата (заедно с покрития с вода термометър) върху металната мрежа и измерете различни температури: например след една, две, три, четири и пет минути нагриване.

Резултат от експеримента

Благодарение на създадената топлинна енергия, температурата на водата в стъкленницата се покачва. Термометърът се използва за точни измервания на температурата.

3. Изпарение и кондензация.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Метална мрежичка	3
Стъкленица, огнеупорна	8
Капкомер	20
Метално фолио	21
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта и поставете металната мрежичка върху вертикалните стени на горелката, както е показано на снимката. Поставете 20 капки вода в огнеупорната стъкленица с помощта на капкомера. Поставете стъкленицата върху металната мрежичка и изчакайте, докато водата започне да кипи. След това задръжте диагонално над огнеупорната стъкленица металното фолио и наблюдавайте повърхността му.

Резултат от експеримента

При температура от 100°C водата се променя от течно в газообразно състояние (изпарение). Процесът се обръща, когато парата се охлади върху повърхността на фолиото. Водната пара се превръща обратно в течно състояние (кондензация).

4. Топлинно излъчване.

Материали / Компонент №

Термометър	4
Метално фолио	21

Извършване на експеримента

Поставете термометъра на слънчевата светлина, така че задната му страна да е обърната към слънцето. Леко огънете металното фолио, за да приеме форма на вдлъбнато огледало и го задръжте на слънчева светлина, така че отразените слънчеви лъчи да се фокусират върху долната част на термометъра. Наблюдавайте скалата на термометъра.

Резултат от експеримента

Слънчевата светлина излъчва голямо количество топлинна енергия. Вдлъбнатото огледало отразява и фокусира това лъчение върху термометъра, който показва прехвърлената топлина като по-висока температура в сравнение с тази на околната среда.

5. Топлинно поглъщане.

Материали / Компонент №

Купичка	5
Ерленмайерова колба, прозрачна	6
Ерленмайерова колба, черна	7
Стъкленница, огнеупорна	8
Капилярна тръбичка 220 мм (2x)	12
Боя	16
Гумена тапичка (2x)	17
Метално фолио	21

Извършване на експеримента

Напълнете купичката с вода и добавете малко боя в нея. Налейте догоре двете ерленмайерови колби с вече оцветената течност. Поставете внимателно капилярните тръбички в отворите на гумените тапички, така че да застанат 1 см по-надолу от края на тапата. Затворете колбите с тапичките и наблюдавайте нивото на водата в капилярните тръбички. За да постигнете една и съща височина и в двете капилярни тръбички, натиснете гумените тапи или излейте малко вода. Сложете двете колби една до друга на слънчева светлина и поставете металното фолио наклонено зад колбите, като рефлектор, подпряно от стъкленницата за опора.

Сравнете височината на водните колони в капилярните тръби след 5 и 10 минути слънчево облъчване.

Резултат от експеримента

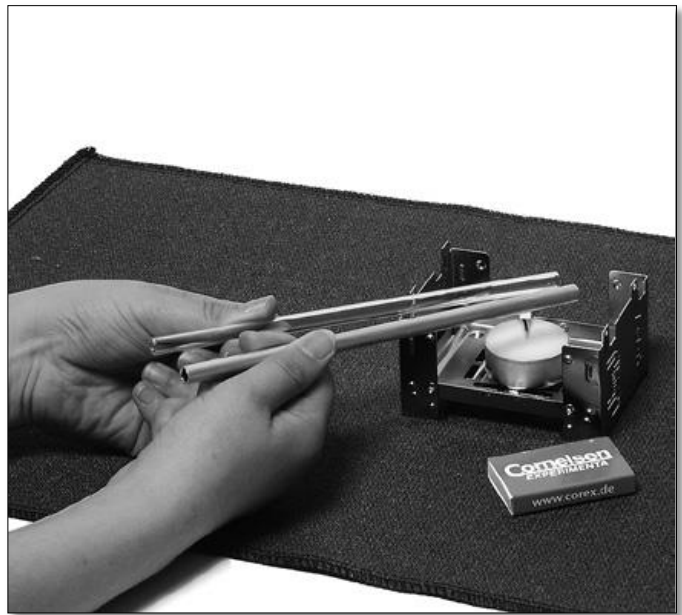
При същите условия, погълнатото количество топлина е по-голямо в тяло с тъмна повърхност, отколкото при тяло със светла повърхност.

6. Теплопроводимост.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Стъклена тръбичка, 200 мм	10
Алуминиева тръбичка, 200 мм	11
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта. Вземете двете тръбички, по една във всяка ръка и задръжте краищата им над пламъка, както е показано. Почувствайте от коя тръбичка топлината достига ръката ви първо.

Важно:

Избягвайте да поставяте предния отвор на тръбичките директно в пламъка и да блокирате задния отвор на тръбичките с ръцете си.

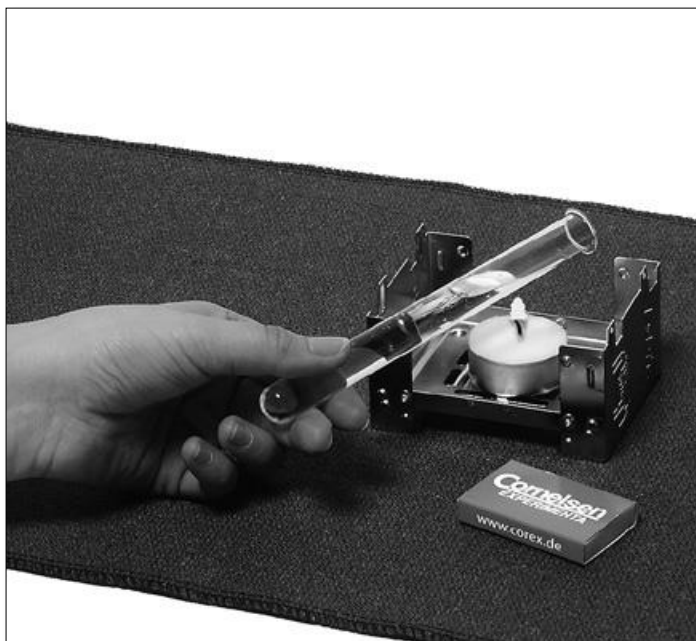
Резултат от експеримента

Ако тялото е близо до източник на топлина с висока температура, топлината ще се проведе през тялото до място с по - ниска температура. Металите са добри топлинни проводници, докато стъклото и водата са лоши топлинни проводници.

7. Топлопроводимост във вода.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Епруветка	13
Огнеупорна подложка	-

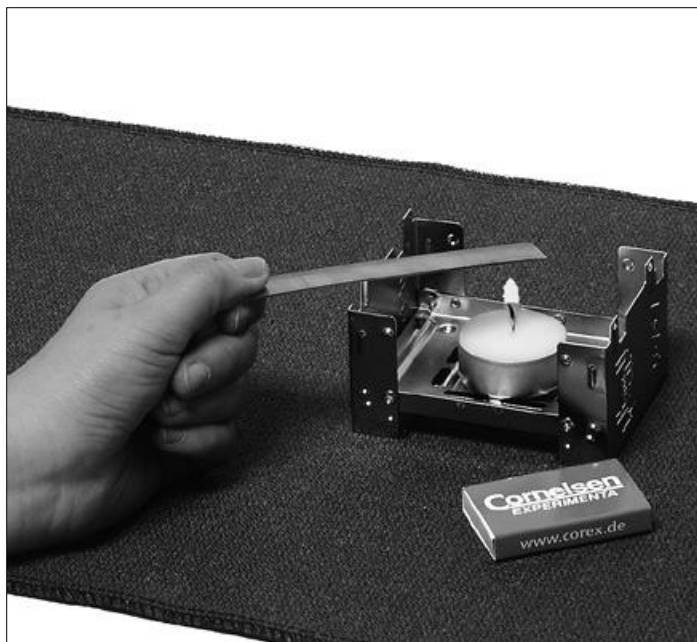
Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта. Напълнете 2/3 от епруветката с вода. Дръжте горната част на епруветката близо над пламъка, докато водата започне да кипи.

Резултат от експеримента

Въпреки че водата кипи в горната част на епруветката, тя все още може да бъде задържана с ръка, защото долната ѝ част е само леко загрята. Стъклото и водата са лоши топлинни проводници.

8. Деформация на металите чрез топлина.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Биметална пластина	9
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта. Задръжте края на биметалната пластина за приблизително 3 минути близо до пламъка. Наблюдавайте дали формата ѝ се променя. Дръпнете пластината от пламъка и охладете метала, като подухвате срещу него (без да докосвате загрялата част на обекта). Какво става с формата на пластината?

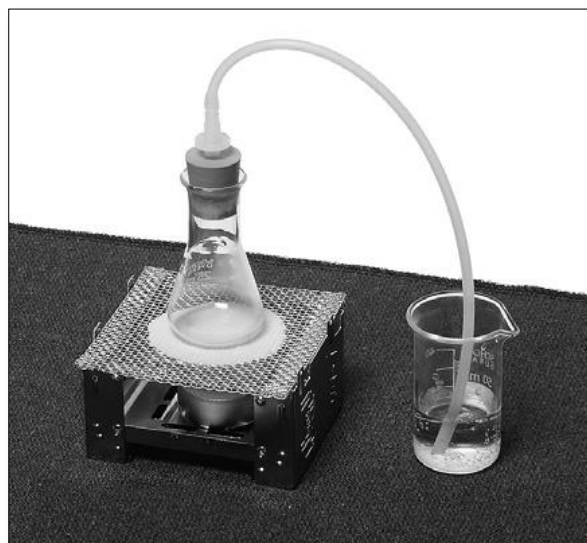
Резултат от експеримента

Различните метали имат различно разширение при нагряване. Ако два метала с различен коефициент на разширение са здраво свързани помежду си (биметална пластина), те ще бъдат огънати при нагряване. След охлаждане обектът си връща обратно старата форма.

9. Промяна обема на въздуха.

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Метална мрежичка	3
Ерленмайерова колба, прозрачна	6
Стъкленица, огнеупорна	8
Пластмасова тръба, прозрачна	15
Гумена тапичка с отвор	17
Тръбна връзка	18
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта и поставете металната мрежичка върху вертикалните стени на горелката, както е показано на снимката. Гладката страна на тръбната връзка поставете в отвора на гумената тапичка. Другата страна на връзката трябва да бъде поставена в единия край на пластмасовата тръба. Затворете празната колба с гумената тапичка. Напълнете стъкленицата на половина с вода и я поставете до горелката. Сложете колбата върху металната мрежичка и потопете незакрепения край на пластмасовата тръба в пълната с вода стъкленица. Наблюдавайте потопения край на тръбата. След като 20 мехурчета излязат от тръбата, изгасете свещта и продължете да наблюдавате потопения край на тръбата.

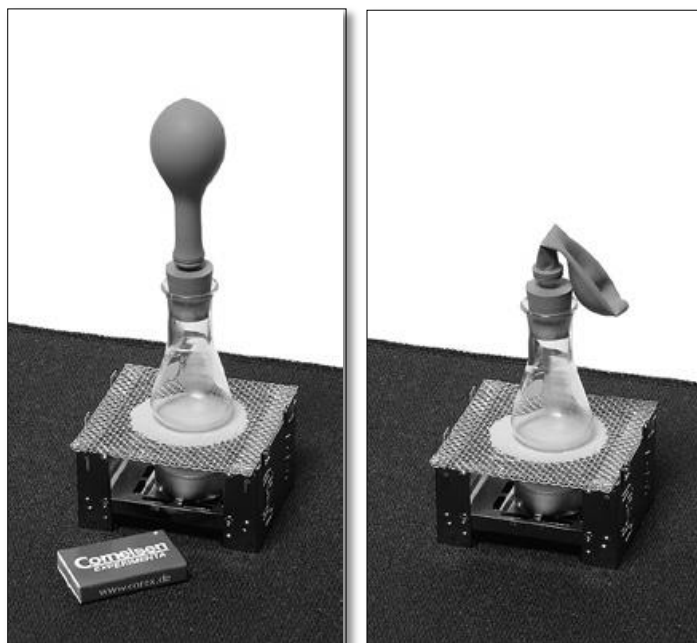
Резултат от експеримента

Въздухът, затворен в ерленмайеровата колба, се разширява при нагряване. Това се вижда от мехурчетата, излизаци от края на потопената тръбичка. Когато се охлади във водата, въздухът се свива до предишното си състояние и по този начин издърпва водното ниво (абсорбция на вода). Обемът на абсорбираната вода съответства на обема на разширения въздух, изпуснат от мехурчетата.

10. Промяна обема на водната пара (изпарение).

Материали / Компонент №

Горелка	1
Свещ	2
Метална мрежичка	3
Ерленмайерова колба, прозрачна	6
Балон	14
Гумена тапичка с отвор	17
Тръбна връзка	18
Капкомер	20
Огнеупорна подложка	-

Извършване на експеримента

Отворете рамката на горелката, поставете я върху огнеупорната подложка и сложете свещта в средата на рамката. Запалете свещта и поставете металната мрежичка върху вертикалните стени на горелката, както е показано на снимката. Поставете 20 капки вода в ерленмайеровата колба с помощта на капкомера. Сложете отвора на балона върху гладката страна на тръбната връзка, така че да се застополи от пръстеновидната граница. Поставете връзката в отвора на гумената тапичка и затворете колбата с нея. Сложете колбата с балона върху металната мрежа. Наблюдавайте балона. След като балонът бъде надут леко, изгасете свещта. Наблюдавайте балона.

Резултат от експеримента

Загнетите водни частици се изпаряват и създават водни пари. Водната пара в ерленмайеровата колба се разширява по време на процеса на нагряване. Създаването се налягане леко надува балона. При охлаждане водните пари се свиват до предишното си състояние, налягането пада и балонът спада.

Малък комплект – Топлина

Германия

дистрибутор за България

Описание на експериментите "Малък комплект - Топлина", Каталоген № 161066

Производител: © Cornelsen Experimenta, Берлин, Германия

Дистрибутор за България: УЧМАГ ООД, Варна, България

Преводач на текста: Ани Стрелчева

Коректор: Марияна Костадинова

гр. Варна, 2017 г.